

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Brutóczky János ügyvéd által képviselt **felperesnek** a Dr. Hankó Faragó Nóra Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hankó Faragó Nóra ügyvéd) által képviselt **alperes** ellen vételár megfizetése iránt indított perében a Vas Megyei Bíróság 2008. május 28. napján kelt 13.G.40.089/2007/12. sorszám alatti részítéletével szemben az alperes által 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

Az ítéltábla a megyei bíróság részítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 192.000,- (Egyszázkilencvenkettőezer) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen a részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

2003. február 10. napján a felperes - mint a 'A' gyártmányú gépkocsik kizárólagos magyarországi importőre - és az alperes - mint márkakereskedő - között „márkakereskedői és értékesítési” szerződés jött létre, mely keretmegállapodásként szabályozta a felperes (a továbbiakban: KMH) által Magyarországra importált új 'A' gyártmányú gépkocsik, azok alkatrészei értékesítését, illetve az azok használatához szükséges műszaki szolgáltatások nyújtását, és a 'A' márkanév védelmével összefüggő kapcsolatokat. A szerződésben a felperes az alperest a 'A' típusú járművek hivatalos, nem kizárólagos márkakereskedőjévé nevezte ki. A szerződés időtartama alatt az alperes kizárólag a felperestől szerezhetett be 'A' gépjárműveket és alkatrészeket. A KMH vállalta, hogy az alperes megrendelésére 'A' gépjárműveket szállít, melyekhez biztosítja azok magyarországi honosítását és a típusbizonyítványokat. A KMH az értékesített gépjárművekre 3 év, vagy 100.000 km garanciát biztosított, vállalta továbbá a hálózatában értékesített 'A' gépjárművek karbantartása és javítása céljából a cserealkatrész biztosítását. A szállított gépjárművekre a teljesítés helyét az alperes telephelyében jelölték meg, ahol a kárveszély viselése a márkakereskedőre száll át. Kikötötték, hogy az alperes a vevőivel mindenkor a saját nevében, felelősségére és kockázatára köt szerződést, semmilyen formában nem járhat el a KMH képviselőjeként, megbízottjaként, vagy ügynökeként.

Az alperes által a KMH-nak fizetendő vételár esedékességét a felek a felperes által kiállított számlákban megjelölt esedékességi határidőhöz kötötték. Az úgynevezett „demo” autókat a

márkakereskedő alperes a felperestől a vevőnek történő bemutatás, kipróbálás céljára rendelkezte meg, ilyenképp legalább 12 hétig, minimum 2.000 km futásra használhatta, amelynek lejártával a KMH az alperesnek megküldeni vállalta a demo-kedvezménnyel csökkentett értékű számlát.

A felperes 2004. május 28. napján állította ki a ... sorszámú, 7.214.209,-Ft + ÁFA (9.017.762,-Ft) vételár megfizetésére szóló számláját 1 db demo 'A' ... gépkocsiról, valamint a ... sorszámú, 2.919.889,-Ft + ÁFA (3.649.861,-Ft) megfizetésére szóló számláját 1 db demo 'A' --- gépkocsiról, a számlákon 90 napos fizetési határidőt feltüntetve. A felek között a 'A' ... gépjárműre 2004. június 1. napján jött létre írásbeli adásvételi szerződés, amely alapján az alperes a gépjármű törzskönyvébe a tulajdonjogát 2004. június 5. napjával bejegyeztette. A felperes megküldte aláírva az alperesnek a 2004. július 19. napján kelt, a 'A' --- gépjárműre vonatkozó adásvételi szerződést, az alperes a gépjármű törzskönyvébe 2004. szeptember 8-án jegyeztette be a tulajdonjogát.

A felperes 2004. augusztus 3-án a felek között létrejött szerződést azonnali hatállyal felmondta, azonban az alperes keresetére a Pesti Központi Kerületi Bíróság - a másodfokú eljárásban 2006. november 23. napján jogerőre emelkedett - ítéletével megállapította, hogy a felperes azonnali hatályú felmondása a felek közötti szerződés megszüntetésére vonatkozó „jogi hatályok kiváltására nem volt alkalmas”. A jogerős másodfokú határozat közlését követően, 2007. januárban a felperes ismételten azonnali hatályú felmondást közölt az alperessel, melyet az alperes elfogadott.

A felperes módosított keresetében 12.677.623,-Ft tőke, valamint annak a 2004. május 28. napjától a jegybanki alapkamat kétszeresét kitevő mértékű késedelmi kamata és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Keresete jogi érvelése szerint az alperes a részére átadott és kiszámlázott két gépjármű vételárát nem fizette meg, így azokat a Ptk. 198. §. (1) bekezdése és 298. §-a alapján köteles teljesíteni. Rámutatott, hogy a két gépkocsira vonatkozó adásvételi szerződés teljesült, tulajdonjog fenntartással a két gépjármű tekintetében nem élt, azok tulajdonjoga az alperesre igazoltan átszállt, míg az időközi értékcsökkenés - a kárveszélyviselés reá átszállása folytán - az alperes terhére esik. A megismételt eljárás során hangsúlyozta, hogy az általa kiállított számlák már tartalmazzák az alperesnek biztosított 4 % demo kedvezményt.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és felperes perköltségben marasztalását indítványozta. A gépjárművek vételárában marasztalását ellenezte, viszont vállalta azok természetbeni kiadását. Elsődlegesen azzal érvelt, hogy a gépjárműveket a felperes tulajdonjoga fenntartása, a törzskönyvek és egyéb iratok felperesi birtoklása folytán nem lehetett értékesíteni. Majd azt adta elő, hogy a felperes 2004. augusztus 3-án kelt jogellenes azonnali hatályú felmondása megvonta az alperestől a jogot a gépkocsik márkakereskedőként értékesítésére. Ezért azokat nem tudta versenyképes áron eladni, illetve a gépjárműveket kártérítési követelése biztosítékaként vissza is tartotta. Utóbb azzal védekezett, hogy a márkakereskedői szerződés keretében létrejött egyes külön - így: szállítási - szerződések nem önálló szerződések, a márkakereskedői keretszerződés

felmondásával az alperes az adásvételi szerződésekből eredő vételárfizetési kötelezettség alól is mentesült a Ptk. 312. §. (3) bekezdése alapján. Ugyanis az azonnali hatályú felmondással a felperes mind a keretszerződés, mind az adásvételi szerződés vonatkozásában szerződésszegést követett el, a szerződés teljesítését jogos ok nélkül megtagadva (Ptk. 313. §.). A teljesítés megtagadása abban állt, hogy a felperes nem biztosította az alperesnek a gépjárművek megfelelő áron értékesítésének lehetőségét, a márkakereskedői státuszt. Ezért az alperes oldalán érdekbeli lehetetlenülés következett be, amely miatt nem várható el, hogy az adásvételi szerződéseket - a gépjárművek értékcsökkenésében jelentkező - jelentős anyagi kár mellett teljesítse. A Ptk. 312. §. (3) bekezdése alapján pedig a gépjárművek a felperesnek visszajárnak, az alperes pedig követelheti kára megtérítését.

Az alperes a megismételt eljárás során viszontkeresetet is előterjesztett 16.851.500,-Ft tőke és járulécai felperes általi megfizetésére. Jogállítása szerint a felperes az alperesi kárt a márkakereskedői- és értékesítési szerződés jogellenes felmondásával okozta. 3.600.000,-Ft kára az alperesnek az általa használt márkakereskedés - a felek közötti szerződés rendes felmondási idejével egyező - két éves kifizetett bérleti díja folytán keletkezett. A további 12.651.101,-Ft a 2003-2004. évi - a felperes termékeit bemutató - alperesi reklámköltség volt.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott részítéletével az alperest kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek 12.667.623,-Ft tőkét, valamint annak egyes részösszegei után a jegybanki alapkamat kétszeres szorzatának megfelelő mértékű késedelmi kamatát és 2.672.200,-Ft perköltséget.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során - a felek egyező nyilatkozata (Pp. 163. §. (2) bekezdés) alapján - megállapította, hogy a felperes az alperesre átruházott gépjárművek vételárába a demo-kedvezményt már beszámította, így a keresettel követelt vételár ezt a kedvezményt tartalmazta.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a felek közötti keretszerződésen belül megkötött szállítási szerződésekkel a gépjárművek tulajdonjoga az alperesre átszállt, így az a Ptk. 379. §. (1) bekezdése alapján köteles a vételárukat a felperesnek megfizetni. Az alperesi védekezés alapján vizsgálva, hogy a keretszerződés 2004. augusztus 3.-i jogellenes felperesi felmondása érintette-e a gépjármű-szállítási szerződéseket, arra a meggyőződésre jutott, hogy a korábban megkötött szállítási szerződések teljesültek, így a keretszerződés felmondása nem érintette azok hatályát.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetéről a Pp. 213. §. (2) bekezdése alapján részítélettel határozott, míg a tárgyalását elhalasztotta a viszontkereset további tárgyalása érdekében.

A részítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést az elsőfokú bíróság részítélete megváltoztatása, és - elsődlegesen - a kereset teljes elutasítása, míg - másodlagosan - az alperest terhelő marasztalási összegnek a gépjárművek jelenlegi értékesítési árára (7.072.000,-Ft) leszállítása iránt.

Fellebbezésében vitatta azt az elsőfokú bírósági állásfoglalást, hogy a keretszerződés jogellenes felmondása ne érintette volna a perbeli gépjárművekre megkötött szállítási szerződések hatályát. Érvelése szerint a szállítási szerződéseket a felek a márkakereskedői jogviszony keretében kötötték, így a keretszerződésben foglaltak a szállítási szerződés lényeges tartalmának minősültek, amelyek nélkül az alperes a szállítási szerződéseket nem kötötte volna meg. Ugyanis az alperes a gépjárműveket márkakereskedői továbbértékesítésre vásárolta, viszont az alperes márkakereskedői státusza a vételár-fizetési kötelezettségének beállta előtt - a felperes jogellenes felmondása folytán - megszűnt. Ezért az alperes a gépjárműveket már nem tudta márkakereskedőként értékesíteni, mely lényegesen alacsonyabb eladási árat jelent.

Kifejtette, hogy a keretszerződés jelentős marketing előnyt biztosított az alperesnek, az alperes garanciával és szervizelési lehetőséggel értékesíthette a gépjárműveket, mely előnyök a Ptk. 205. §. (2) bekezdése alapján szállítási szerződés részévé váltak. A felperes jogellenes felmondása az alperes számára „új helyzetet” teremtett, a továbbértékesítés kockázata jelentősen nagyobb lett, az eltelt idő és a nem márkakereskedőként történő értékesítés lehetősége miatt a gépjárművek értéke mostanra jelentősen lecsökkent. (Fellebbezéséhez csatolta a 2008. június 10. napján kelt Eurotax-értékelés okiratait, melyek szerint a gépjárművek akkori vételára 4.909.000,- és 2.163.000,-Ft.)

Megismételte fellebbezésében az elsőfokú eljárásban már előadott azon érvelését, hogy a felperes a jogellenes felmondásával, valamint azt követően a keretszerződésből eredő kötelezettségeit nem teljesítette, azt jogos ok nélkül tagadta meg (Ptk. 313. §.), és megszegte a szállítási szerződést is. Így a szállítási szerződések érdekbeli okból lehetetlenültek, melynek folytán nem várható el az alperestől, hogy a szerződéseket (az alacsonyabb áron értékesíthetőség folytán) jelentős kárral teljesítse. Ezért a gépjárművek a felperesnek visszajárnak az alperesnek pedig nincs fizetési kötelezettsége.

Az alperes a fellebbezésben azzal is érvelt, hogy a felperes 2004. augusztus 3. napján kelt felmondása, valamint az azzal szemben az alperes által megindított érvénytelenség megállapítása iránti keresettel - az abban döntő jogerős ítéletig (2006. november 23.) - függő jogi helyzet állt fenn, mely alatt a gépjárművek értéke jelentősen csökkent. Ezzel alperesnek kára keletkezett, mely a ... gépkocsi esetében 4.108.762,-Ft, míg a --- gépjárműnél 1.386.861,-Ft.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Értékelése szerint a két gépjármű alperes általi értékesítésére a felperesi felmondás nem lehetett kihatással, mivel az alperes azt követően íratta a két gépjárművet a saját nevére. A fellebbezésben előadott, a gépjárművek értékcsökkenéséből eredő alperesi ellenkövetelést nem ismerte el.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság - a kereset és az arra előterjesztett alperesi érdemi védekezés korlátai között - helytálló jogkövetkeztetéssel marasztalta az alperest részítéletében.

A helyes érdemi döntéstől függetlenül az elsőfokú bíróság nem volt kellőképpen tekintettel arra, hogy az alperes a megismételt eljárás során érdemi ellenkérelmét megváltoztatva újabb védekezést (Pp. 139. §.) terjesztett elő. Ebben arra hivatkozott, hogy a felperes a márkakereskedői keretszerződés jogellenes felmondásával a szerződés teljesítését jogos ok nélkül tagadta meg (Ptk. 313. §.), mely együtt járt a perbeli két gépjárműre megkötött szállítási szerződés érdekbeli lehetetlenülésével (Ptk. 312. §. (3) bekezdés) is. Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában az alperes védekezése elvetésére rendkívül szűken tér ki, megállapítva, hogy a keretszerződés jogellenes felmondása nem hatálytalanította a két gépjármű szállítási szerződést.

A megváltoztatott alperesi védekezésben felhozott jogkérdés lényege viszont nem az, hogy a márkakereskedői keretszerződés felmondása érintette-e a szállítási szerződések hatályát; hanem az, hogy a felmondás a szállítási szerződések érdekbeli lehetetlenüléséhez vezetett-e. Jelen esetben az indokolási kötelezettség részbeni elmulasztása (Pp. 221. §. (1) bekezdés) ugyan eljárási szabálysértés, de az az elsőfokú részítélet érdemi felülbírálatára nem hat ki, tekintve, hogy rendelkezésre állnak azok a peradatok, amelyek alapján a fellebbezés elbírálható.

Érdekbeli lehetetlenülés azokban az esetekben állapítható meg, ha a szerződéskötést követően olyan - előre nem látható - körülményváltozás áll be, amelynek következtében a kötelezett rendkívüli nehézségek, vagy aránytalan megterhelés mellett tudná csak a kötelezettségét teljesíteni. (BH 1986/469, BDT 2006/1366.)

Annak megítélésénél, hogy a márkakereskedői- és értékesítési szerződés (a továbbiakban: keretszerződés) felmondásával az alperessel kötött szállítási szerződések érdekbeli lehetetlenülése beállt-e, több jogi tény és perbeli körülmény mérlegelésével (Pp. 206. §. (1) bekezdés) kell állást foglalni.

Így a megismételt eljárásban rendelkezésre álló peradatok szerint jogi akadálya a gépjárművek alperesi értékesítésének nem volt, azok alperesi tulajdonját a gépjárműnyilvántartásba bejegyezték (G.40.044/2006/10., Gf.II.20.080/2007/3.). Az értékesítést akadályozó tulajdonjog-fenntartás (Ptk. 368.§.), avagy elidegenítési, terhelési tilalom (Ptk. 114. §. (2) bekezdés) a gépjárművek törzskönyvébe nem volt bejegyezve.

Emellett az eljárás során az alperes csak állította, de nem bizonyította (még csak nem is valószínűsítette), hogy a felperes ne biztosított volna a gépjárművekre a jogszabály (a 151/2003. (IX.22.) Kormányrendelet) szerint kötelező garanciát; melyet egyébként a keretszerződésben (3/2. pont) 3 évre, avagy 100.000 km-re vállalt. Ugyancsak az állítás szintjén maradt, hogy az alperesre átruházott gépjárművek szervizelése ne lett volna biztosított a KMH hálózatához tartozó bármely szervizben.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az alperes - cégkivonata tanúsága szerint - a keretszerződés felmondásától függetlenül változatlanul ugyanazt a gazdasági tevékenységet - a gépjármű-kereskedést - folytatta fő tevékenységként, melynek üzletszerű végzésében alapítása óta kellő szakmai jártasságot szerezhethetett. Kétségtelen, hogy a márkakereskedői jogállás elvesztése az eladó számára megnehezítheti a márkához tartozó gépkocsi értékesítését. Tekintve viszont, hogy számos gépjármű-kereskedő cég foglalkozik ilyen státusz nélkül gépjárművek értékesítésével, önmagában ez nem tekinthető lehetetlennek.

Ezért az ítéletábra értékelése szerint a felperes - bíróság által jogellenesnek minősített - felmondásával ugyan megnehezült az alperesre átruházott gépjárművek értékesítése, de az semmiképp nem nevezhető lehetetlennek, avagy aránytalanul megterhelőnek. Ezért a szállítási szerződések érdekbeli lehetetlenülése nem következett be, az alperes ezen okból nem szabadulhat vételár fizetési kötelezettsége alól. (Ptk. 312. §. (3) bekezdés)

Az érdekbeli lehetetlenüléstől eltérő kérdés, hogy az alperes - márkafüggetlen kereskedőként - a huzamosabb ideje a kereskedésében tárolt 'A' gépjárműveket csak mérsékeltébb vételáron tudja áruba bocsátani. A gépjárművek értékcsökkenése vagyoni hátrány (Ptk. 355. §. (4) bekezdés), az az alperes javára kártérítési igényt (Ptk. 318. §. (1) bekezdés, 339. §. (1) bekezdés) keletkeztethet. Ez a kárigény a felperessel szemben állhat fenn, amennyiben a vagyonsökkenés a felperes szerződésszegő magatartásával (a jogellenes felmondással) áll okozati összefüggésben.

A Pp. 139. §-a szerint az alperes ellenkérelme vagy a per megszüntetésére irányul, vagy érdemi védekezést, illetve ellenkövetelést (viszonkereset, beszámítás) tartalmaz a felperes kereseti kérelmével szemben. Jelen esetben viszont az alperes - a felperes által átruházott perbeli két gépjármű értékcsökkenésére hivatkozással - az elsőfokú eljárás során sem kártérítés megfizetésére irányuló viszontkeresetet, sem beszámítási kifogást nem terjesztett elő. Módosított érdemi védekezésében csupán a szállítási szerződések érdekbeli lehetetlenülését alátámasztandó hivatkozott a gépjárművek értékcsökkenésére. Az elsőfokú eljárásban előterjesztett viszontkeresetét pedig más okokból, más tények alapján keletkezett költségeire, kiadásaira alapította.

Ugyan az alperes másodlagos fellebbezési kérelmében tartalmilag (Pp. 3. §. (2) bekezdés) beszámítási kifogást terjesztett elő, kérve a marasztalási összegnek a gépjárművek jelenlegi értékesítési árára leszállítását, előadva, hogy azok értéke jelentősen (együtt: 5.495.623,-Ft-tal) lecsökkent. Azonban a másodfokú eljárásban a beszámítási kifogás előterjesztését a Pp. 247. §. (3) bekezdése korlátok közé szorítja, melynek az alperes ellenkövetelése jelen esetben nem felelt meg, tekintve, hogy a felperes a fellebbezési tárgyaláson nem tett elismerő nyilatkozatot. Így a gépjárművek értékcsökkenéséből eredő alperesi kárigény a fellebbezési eljárásban már nem volt érvényesíthető.

Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az elsőfokú eljárásban az alperes annak tényére, hogy felperesi felmondás jogellenességének megállapításáig függő jogi helyzet állt fenn (ameddig a gépjárművek értéke csökkent) nem hivatkozott, így ennek tényét a Pp. 235. §. (1) bekezdése alapján már a másodfokú eljárásban sem hozhatja fel.

Az ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 213. §. (2) bekezdése, valamint a 3/2000. PJE határozat alapján helytállóan mérlegelte a szemben álló, keresetet és viszontkeresetet előterjesztő felek érdekeit, a követelések megalapozottságát, a pergazdaságossági szempontokat és zárta le a jogvitát a kereset tekintetében ideiglenesen részítéletével.

Ezekre tekintettel azt az ítéltábla a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján részítéletével helybenhagyta.

A fellebbezés eredményre nem vezetett, így az alperes a Pp. 78. §. (1) bekezdése alapján viselni tartozik a felperes másodfokú eljárásban felmerült - ügyvédi munkadíjból álló - perkölségét. Ennek összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §. (2), (5)-(6) bekezdései alapján az ÁFA-val növelt 192.000,-Ft-ban határozta meg.

Győr, 2009. március 23. napján

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó: